

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”

Rektor G. Rixsiyeva
2021 yil “18” 08

O'RGANILAYOTGAN SHARQ TILDAGI (ETNOLOGIK VA
ANTROPOLOGIK) MATNLARNI O'QISH VA TALQIN QILISH
FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:

Ta'lim sohasi:

Mutaxassislik:

200000 – San'at va gumanitar fanlar

220000 – Gumanitar fanlar

70230501 – Etnografiya, etnologiya va
antropologiya

2 May 1968

	Fan/modul kodi EMO108	O'quv yili 2021-2022	Semestr 1 2 3	ECTS - Kreditlar 2-4-2
	Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi soattari: 2-4-2
	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	O'rganilayotgan sharq tilidagi (etnologik va antropologik) ma'nmlari o'qish va talqin qilish	120	120	240
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga o'rganilayotgan tilidagi avvalo keng ma'noda, nihoyat, kasbiy ixtisoslik doirasida, o'rganilayotgan tilidagi ilmiy adabiyotni o'qish va talqin qilish bo'yicha bilim, ko'nikma va zarur malakani shakkantirishdir.			
	Fanning vazifasi - aniq maqsadga yo'rnatilirilgan sohalar, etnologiya va antropologiya bo'yicha arab, fors, xitoy va boshqa tillardagi ilmiy adabiyot bilan ishlashning dolzARB muammolari va ahamiyatini o'chib berish.			
	II. Asosiy nazariy qism(ma'ruza mashg'ulotlari)			
	Fan doirasida ma'ruza mashg'ulotlari rejalaشتirilmagan			
	III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va taysiyalar			
	Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular taysiya etiladi:			
1.	1-Mayzuz: O'rganilayotgan tilidagi etnologik va antropologik adabiyotni o'qish va talqin qilish fanining obyekti, predmeti, maqsad va vazifalari. Asosiy e'tibor sharq tilida yaratilgan mavzuga oid zamонави таддиқотлар bilan tanishish va tahlil etishsga qaratiladi.			
2.	2-Mayzuz: Islomgacha bo'lgan davr tаддиқотларида etnologik va antropologik tahillar. Mavzu doirasida quyidagi tаддиқотlar tahlil qilinadi: <i>Qadimgi Turk manbalari.</i> Qadimgi Turk manbalari orasida XVII asrda Sibir Namda Mo'g'o'llistonda, Oltoy hamda O'zbekistonda topilgan runiy bitiklar aloҳida qiyomatga ega. Bu yozuvlarning yetti guruhi – Lena – Baykalbo'y			

1. Is'hogov M.M, X.T.Fayziev. Markaziy Osiyo xalqlari tarixi tarixshunosligi va manbashunosligi. TDSHU, 2017.-296 b.
2. Madraimov A., Fuzailova G. O'zbekiston tarixi manbalari. Toshkent: -2010.
Qo'shimcha adabiyotlar
1. Mirziyoyev Sh.M. Tangidiy tahil, qat'iy tartib-intizom va shaxsий javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – T.: "O'zbekiston", 2017.
2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – T.: "O'zbekiston", 2016.- 56 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – T.: "O'zbekiston", 2017. - 48 b.
4. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oljanob xalqimiz bilan quramiz. – T.: "O'zbekiston", 2017. - 488 b.
5. Arslonzoda R. Islochnikovedenie. Uchebnik. Otv. red. M.Isxakov. Tashkent: Navro'z, 2019.
6. Ahmedov B.A. O'zbekiston xalqlari tarixi manbalari. Toshkent: -1991.
7. Albrecht Noth. The Early Arabic Historical Tradition: A Source-Critical Study (Studies in late antiquity and early Islam) Hardcover – July 1, 1994.
Axborot manbalari
1. www.edu.uz
2. www.ziyo.net
3. www.archive.org
4. www.shameela.ws
5. www.resources.aldaad.org
6. www.alwaraq.net
7. www.al-furqan.com
8. www.islamansiklopedisi.org.tr
7. O'quv dasturi "Manbashunoslik va tasavvuf germenevtikasi" kafedrasida ishlab chiqilgan va 20 <u>21</u> - yil " <u>27</u> / <u>08</u> " dagi " <u>1</u> "-sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.
O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 20 <u>21</u> - yil " <u>28</u> / <u>08</u> " dagi " <u>1</u> "-sonli bayoni bilan tasdiqlangan.
Fan/modul uchun mas'ullar:
Z.I. Alimov - TDSHU, "Manbashunoslik va tasavvuf germenevtikasi" tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi.
Taqribchilar:
Fayziev X.T. – Oz'R FA Temuriylar tarixi muzeyi direktori, tar.f.n. Ataxodjayev A.- Oz'R FA Tarix instituti bo'lim mudiri, tar.f.d.

bitiklari, Yenisey, Mo'g'uliston, Oltay, Sharqiy Turkiston, O'rta Osiyo bitiklari ma'lum. Bu bitiklar O'zbekiston xalqlarining arablар istilosи arafasidagi ijtimoiy-siyosiy hamda madaniy hayotini o'rganishga yordam beradi.

Yenisey bitiklari.

Yenisey bitiklari mashhur rus xaritashunos olimi S.U.Remezov (taxminan 1642-1720-yy.) tarafidan XVII asr oxirida Yenisey havzası (hozirgi Xakas avtonom viloyatiga qaraydi) topilgan. Undan keyin bu haqda shvesiyalik harbiy asir F.Stralenberg (Tabbert) ma'lumot beradi. U

Yenisey havzasidagi qabrtoshlardan toshga o'yib yozilgan notanish xatharni topgan. Bu yozuv haqidagi ma'lumotlar birinchı marta o'tgan asrning birinchı choragida "Cibirskiy vestnik" jurnalida e'lon qilindi. 1889 yili fan olimlari Yeniseydan topilgan yozma yodgorliklar xaritasini tuzdilar.

Mo'g'ulistonдан topilgan bitiklar orasida To'nyuquq, Kul tegin, Bilga xoqon va Ongin muhim o'rın tutadilar.

So'g'd tilidagi manbalar. So'g'd tilidagi manbalar asosan IV-X asrlarga oid bo'lib, turli mazmundagi huquqiy huijatlar – ahdmolar, nikoh haqidagi shartnomalar, oldi-sotti huijatlar, tilxatlar, So'g'd, Shosh, Turk va Farg'ona hukmdorlari o'tasidagi yozishmalar, Xo'jalikning kundalik faoliyatiga oid huddatlar, masalan, xarajatlar yozilgan huijat hamda farmonlardan iborat.

3-Mavzu: Markaziy Osiyoga arabalarning yurishlari tadqiqotlarida etnologik va antropologik tahillilar. Mavzu doirasida quyidagi tadqiqotlar tahvil qilinadi: "*Kitob at-tarix*". Ushbu arab tilida bitilgan qimmatli asar mualifli buyuk matematik Muhammad Muso al-Xorazmiy (VIII asr oxiri – IX asr birinchи yarmi)dir. Biz uni birinchı O'rta Osiyolik tarixchini olim deb atashimiz mungkin. Chunki al-Xorazmiy birinchilardan bo'lib o'zining "*Kitob at-tarix*" ("Tarix kitobi") asarini yozgagan.

"*Kitob al-surat al-ard*". Mazkur asar ham al-Xorazmiy tomonidan yaratilgan bo'lib, yunon olimi Ptolomeyning jug'rofiyaga oid kitobini arab tiliga tarjima qilgan va uni o'zining yangi ma'lumotlari bilan boyргagan.

"*Kitob al-mag'oziy*". Kitob mualififi Madoiniy Abulkasan Ali ibn Muhammad (vaf. 840 y.) Arabiston, Xuroson va Mavarounnahning VII-VIII asr boshharidagi ijtimoiy-siyosiy tarixiga oid ikki yuzdan ziyod asar yozgan yirik arab tarixchi olimidir. "Axbor al-xulafo" ("Xalifalar haqida xabarlar"), "Kitob al-mag'oziy" ("Urushtilar haqida kitob"), "Kitob futuh asti-Shom" ("Shomning bosib olinishi haqida kitob"), "Tariх al-buldon" ("Mamlakatlar tarixi") ana shu asarlar jumlasidandir.

5. Amir Temur va Temuriylar davriga oid tadqiqotlarda etnologik va antropologik vaziyat haqidagi qarashlar tahilli.

6. Shayboniylar va Asitxoniylar davriga oid tadqiqotlarda etnologik vaziyat haqidagi qarashlar tahilli.

7. O'rta Osiyo xonliklari tadqiqotlarda etnologik va antropologik tahillilar.

8. Markaziy Osiyoning Rossiya imperiyasi va sho'rolar davri tarixiga bag'ishlangan tadqiqotlar tahilli.

9. Mustaqil O'zbekistonda etnik jarayonlar sharq tillaridagi tadqiqotlarda antropologik tahillii usullari.

Mustaqil o'zlashchilikdigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlар tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsija etiladi.

3. Fan o'qitishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Magistr biishi kerak:

- Zamonaviy etnologik va antropologik tahil usullari, O'rganilayotgan mamlakat tarixiga oid asosiy sharq tilidagi tadqiqotlar, ularda mavzuga oid yondashuvlar, tahil usullari va xulosalar bilan tanishish, tahil etish, va mustaqil fikr yurita olish bo'yicha *tasavvur va bilimga ega bo'lishi*;

Etnologik va antropologik matnlarni tahil qilishdagi muammolar, O'rganilayotgan mamlakat tarixiga oid asosiy sharq tilidagi tadqiqotlarda mavzuga oid yondashuvlar bo'yicha *ko'nikmaga ega bo'ishi*;

- O'rganilayotgan mamlakat tarixiga oid asosiy sharq tilidagi etnologik va antropologik mavzuga oid tahil usullari va xulosalar bilan tanishish, tahil etish va mustaqil fikr yurita olish bo'yicha *malakasiga ega bo'ishi kerak*.

4. Vil'ям texnologiyalari va metodlari:

- interfaol usullar;
- amaliy mashgulotlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
- gunuhlada ishlash;
- individuall loyihiilar;
- o'qilayotgan adabiyot bo'yicha referativ ma'ruzalar
- jamoa bo'ib ishlash va himoya qilish uchun loyihiilar.

5. VII. Kreditarlari olish uchun tabablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, sharq tillaridagi tadqiqotlar va ulardagи etnik va antropologik tahillilar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, orallo nazorat shakkilarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ismi topshirish.

6. Asosiy adabiyotlar:

mashhur bo‘lgan asarni o‘z davrining yirik tarixchisi Sharafuddin Ali Yazdiydir. U asli Eronning Yazz viloyatidagi Taft qishlog‘idan bo‘lib, turli fan sohalarini egallangan edi. Shuning uchun ham Alisher Navoiy uni “Sharaf davla va din”, ya’ni din va davlat sharafe deb ta’riflagan.

7-Mavzu: Xonliklar, Turkistonning Rossiya imperiyasi mustamlakasi bo‘lgan davr tadqiqotlarida etnologik va antropologik vlar. Mavzu doirasida quydagi tadqiqotlar tahlil qilinadi:

Hofiz Tanish Buxoriy, Abdullanova, 1-2.j.lar.

Mir Muhammad Amini Buhari, Ubaydullana me.

Abduraxmon Tole, Istorika Abulfeyzzana.

Mirza Abdal Azim Sami, Tarix salatini mangitтиai Buhara.

8-Mavzu: O‘zbekistonning mustaqillik yillari tadqiqotlarida etnologik va antropologik tahlillar. Mavzu doirasida quydagi tadqiqotlar tahlil qilinadi:

Azamat Ziyo. O‘zbek davlatchiligi tarixi, T., 2000

Asqarov A. O‘zbek xalqining kelib chiqish tarixi, T., 2015
Alimova D.A., Anarbaev A.A. Arxeologiya i istoriya Sentral-noy Azii.
Samarkand. 2004. (Xalqaro ilmiy konferensiya materiallari)

Boboyorov G. Choch tarixidan lavhalalar. T., 2011

Isxakov M.M. Sentralnaya Aziya v sisteme mirovoy pismennoy kulturi. –T.:
Universitet mirovoy ekonomika i diplomatiya, 2008. –340 b.

Kultura nomadov Sentralnoy Azii. Kollektiv, 2008

Anally mashg‘ulotlar multimedia qurilmalari bilan jijozihangan auditoriyada bir akadem guruhga bir professor - o‘qituvchi tomonidan o‘tkazilishi zarur. Mashg‘ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o‘tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo‘llanilishi maqsadiga muvofiq.

IV. Mustaqil ta’lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta’lim uchun taysiya etiladigan mavzular:

1. Markaziy Osiyo tarixiy manboshunosligining qiyosiy germenevistikasi fanining obyekti, predmeti, maqsad va vazifalari.
2. Markaziy Osiyoning qadimgi davrdan VIII asrlargacha bo‘lgan davri tarixiga bag‘ishlangan tadqiqotlarda etnologik va antropologik vaziyat haqidagi qarashlar tahlili.

3. IX-XII asrlarga oid tarixiy tadqiqotlarda etnologik va antropologik vaziyat haqidagi qarashlar tahlili.
4. Sharq tilidagi tadqiqotlarda etnologik va antropologik qarashlar tahlili (XIII-XIV asrlar).

4-Mavzu: Xalifalikidan mustaqil davlatlar tarixi tadqiqotlarida etnologik va antropologik tahlillar. Mavzu doirasida quydagi tadqiqotlar tahlil qilinadi:
“*Kitob ul-buldon*”. Asar mualifli al-Ya‘qubiy IX asrda o‘rgan yirik geograf tarixchi olimdir. Ismi Abulabbos Ahmad ibn Vadih al-Kotib al-Abbosiy bo‘lib, u yirik mansabдор honadoniga mansubdir. Al-Ya‘qubiy Bag‘dodda tug‘ildi, lekin umurining ko‘p qismini Armaniston, Xuroson, Falastin, Misr va Mag‘ribda o‘tkazdi.

“*Kitob fuuh al-buldon*”. “Kitob futuh al-buldon” (“Mamlakatlarning zabit etilishi”) IX asrda o‘rgan yirik geograf va tarixchi olimi Balazuriy (vaf. 892 y.)ning asridir. Muarrix Madoniyning shogirdi bo‘lib, uning to‘la ismi Abubakr Ahmad ibn Yax‘yo Jabir al-Balazuriy, asli eronlik Abbosiylardan al-Mutavakkil (847-861 y.) va al-Musta‘in (862-866 y.) saroyida tarbiyachi bo‘lib xizmat qilgan.

“*Kitob axbor ul-buldon*”. Ibn al-Faqih “Kitob axbor ul-buldon” (“Mamlakatlardan haqida xabarlar” asari bilan mashhur bo‘lgan tarixchi olim. Uning to‘la ismi Abubakr Ahmad ibn Muhammad al-Hamadoniyidir. Ushbu asaridan (taxminan 903 yili yozilgan) ma’lum bo‘lishicha, u xalifalardan al-Mo‘tadid (892-902 y.) va al-Muqtafiy (902-908 y.)lar bilan zamondosh bo‘lgan. “Kitob al-fihrist” mualifining so‘zlariga qaraganda, Ibn al-Faqih o‘z zamonasining atoqli adiblарidan bo‘lib, naql-rivoyat va adabiyyotni yaxshii bilgan.

“*Tarixi ar-rusul va-l-muluk*”. Bu asar avtori yirik qomusiy olim Abu Ja‘far Muhammad ibn Jarir at-Tabariy (836-923 y.)dir. U Erromning Tabariston viloyatiga qarashli Omul shahrida tug‘ilgan, umrining ko‘p qismimi Bag‘doda o‘tkazgan va shu yerda vafot etgan. Tarixchi xalifalikning ko‘p shaharlарini aylanib chiqqan, birmuncha vaqt Ray, Basra, Kufa, Suriya va Misroda turgan.

“*Kitob axbor uz-zamon va ajoyib ul-buldon*”. Bu kitob al-Mas’udiy yoki Abulhasan Ali ibn al-Mas’udiy (vaf.956 y. Qohira) X asrning ko‘zga ko‘ringan geograf va tarixshunos olimi asaridir. Al-Mas’udiy ilming turli sohalariiga oid “Kitob axbor uz-zamon va ajoyib ul-buldon” (“Davr xabarlar va mamlakatlarning ajoyibottori haqida kitob”), “Kitob ul-avsat” (“Ortacha Kitob”), “Kitob at-tavorix fi axbor al-umum min arab va-l-ajam” (“Arab va Ajam xalqlari tarixi”), “Xazoin ul-muluk va sidd al-olamayn” (“Podshohlarning xazinalari va ikki olam sirlari”), “Kitob ar-rasoil” (“Risolarlar to‘plami”), “Kitob at-tanbih, va-l-ishraf” (“Ogohlantirish va ishontirish haqida kitob”) singari 20dan ortiq asar yozgan.

5-Mavzu: Mo'g'ullar davri tadqiqotlariida etnologik va antropologik tahlillar. Mavzu doirasida quyidagi tadqiqotlar tahlil qilinadi:

“*Al-komil fi-t-tarix*”. “*Al-komil fi-t-tarix*” (“Mukammal tarix”) nomli salmoqli asar mualifiy yirik arab tarixchisi Izzuddin Abulhasan Ali ibn Muhammad (1160-1234 yy.) bo'lib, u ko'pincha Ibn al-Asir nomi bilan mashhur bo'igan. Muarrrix Tigr daryosi bo'yida joylashgan Jazirat ul-Umar shahrida katta yer egasi olsida tug'ilgan. Umriming ko'p qismini Mo'sulda (Suriya) o'tkazgan va o'sha yerda vafot etgan.

“*Sirot us-sulton Jaloluddin Menkburni*”. Xalqimizning buyuk o'g'loniga bag'ishlangan noyob asar “*Sirot us-sulton Jaloluddin Menkburni*” (“Sulton Jaloluddin Menkburnining tarjimai holi”) nomli kitobni vatandoshimiz Shihobuddin Muhammad Nisoviy (vaf. 1249 y. Xalab) yozgan. Muarrinxing to'la ismi Shihobuddin ibn Ahmad ibn Ali Muhammad Nisoviydir.

“*Mujmal at-tavorix va qisas*”. Mualifin nomi lum bo'igan “*Mujmal at-tavorix va qisas*” (“*Tarixlar va qissalar majmuasi*”) nomli bu asar ixcham tarzda yozilgan umumiy tarixga oiddir. Unda qadim zamondardan (islomiyatdan avval o'tgan Eron podshohlari zamонидан to o'guzlar tarafidan Sultan Sanjarning asir olinishi (1153) va Nishopurning vayron etilishigacha bo'lgan davr ichida Eronda va qisman O'zbekistonda yuz bergen ijtimoiy-siyosiy voqealar hikoya qilinadi. “*Zayn al-axbor*”. “*Zayn al-axbor*” (“*Tarixlar bezagi*”) nomli kitob mualifi XI asrning yirik tarixchisi Gardiziyyidir. Uning to'la ismi Abu Said Abulhay ibn Zahhok ibn Mahmud Gardiziy, G'azniga (Afoniston) tobe bo'igan va uning sharqiy tarafida joylashgan Gardiz qishlog'ida tug'ilgan. U o'z zamondavoq shuhrat topgan olindir. Bu esa uning yaqin “*Zayn al-axbor*” nomli asari tufayli bo'idi. Kitob 1049-1050 yillarda orasida yozib tamonlangan va G'aznaviylardan Sulton Abdurashida (1049-1053) taqdim etilgan.

“*Kitob al-qand fi tarixi Samarqand*”. “*Kitob al-qand fi tarixi Samarqand*” (“*Samarqand tarixi haqida qand kitob*”) nomli asar mualifiy yirik tarixchi, tilshunos va faqih Najmuddin Abu Hifs Umar ibn Muhammad ibn Ahmad ibn Luqmon an-Nasafiy (1068-1142)dir. U musulmon qonunshunosligiga oid “*Manzumot an-Nasafiya fi-l-xulofiyot*” (“*Kelishmochhilklar haqida Nasafiyning she'riy asari*”), “*Aqoid an-Nasafiy*” (“*Istom*) aqidalariga an-Nasafiy sharhi”) shariat yo'l-yo'rqliari va “*Qur'onni karim*” sharihiga bag'ishlangan “*Al-yavoqit fi-l-mavoqit*” (“*Qulay vaqtlar xususida yoqutlar*”), “*Zallat al-qoriy*” (“*Qorilarning xatolari haqida*”) va tasavvuf xususida “*Risolai Najimiya*” kabi bir necha kitoblar yaratgan.

“*Lubob ul-albob*”. “*Lubob ul-albob*”, “*Qalbler qalbi*”, 1222-1223 yillari yozilgan) nomli asarning mualifli Sa'duddin Muhammad Avfify bo'lib, u XII

asning so'nggi choragi va XIII asming birinchi yarmida yashagan adib, tarjimon va tazkiranaavis olindir.

“*Jome' ut-tavorix*”. “*Jome' ut-tavorix*” (“*Tarixlar majmuasi*”) asarning mualifi mashhur qomusiy olim, tarixchi, tilshunos, tabib va yirik davlat arbobi Rashiduddin Fazlulloh ibn Imoduddavla Abulkayr al-Xamadoniyyidir.

6-Mavzu: Amir Temur va Temuriylar davri tadqiqotlariida etnologik va antropologik tahlillar. Mavzu doirasida quyidagi tadqiqotlar tahlil qilinadi:

“*Ravzat ul-i-l-albob*”. “*Ravzat uli-l-albob*” yoki “*Ravzat uli-l-albob fi tavorihal-akkobir va-l-ansob*” (“*Akkobir va asl (kishilar) tarixi xususida oqilar bog'i*”) nomli asarning jiodkori Faxruddin Abu Sulaymon Dovud ibn Abulfazl Muhammad Banokatiy (1330 yili vafot etgan) bo'lib, u XIII asming II yarmi va XIV asr I yarmining birinchchi choragida o'tgan shoir va yirik tarixchi olimdir. U ko'proq Banokatiy nomi bilan mashhur.

“*Zafarnoma* asari. Mavlono Nizomuddin Shomiy yoki mavlono Nizomuddin Shanbiy, Shanbi G'ozoniy asli Tabrizning shimali-g'arbiy tarafida, undan ikki mil masofada joylashgan joyda tug'ilgan tarixchi “*Zafarnoma*” asari bilan mashhur bo'gan. U 1393 yili Amir Temur xizmatiga qabul qilingan, 1404 yilgacha u bilan bo'lib, sohibqironning harbiy yurishlariда voqeanaavis va voziv mansabida ishtirot qilgan.

“*Muntahab ut-tavorixi Mu'iniy*”. “*Muntahab ut-tavorixi Mu'iniy*” nomli Temuriylar davriga oid asar mualifi Mu'niddin Natanziyidir. Fors viloyatining hokimi Temuriy Iskandar Mirzo (Amir Temurning nabirasi, Umarshayxning o'g'li, 1415 yili inisi Boyqaro Mirzo tomonidan o'idirilgan) saroyida xizmat qilgan. Davlatshoh Samarqandiyning so'zlariga qaraganda, “*Mu'iniddin Natanziy Sultan Iskandar davrida Iroqi Ajam va Forsda shuhrat topgan olimlar va shoirlar jumlasidan bo'lib...*, ilinda o'z zamonasining yetakchisi edi va Mirzo Iskandarning maqoma va holati hamda tarixini yozgan”.

“*Majmu' at-tavorix*”. “*Majmu' at-tavorix*” yoki “*Zubdat ut-tavorix*” nomli asar mualifi Hofizi Abru nomi bilan mashhur bo'gan yirik geograf va tarixchi olindir. Uning haqiqiy ismi Shahobuddin Abdulloh ibn Lutfulloh ibn Abdurashid al-Havofiyidir. Boshqa tarixiy manbalarning ma'lumotlariga va uning so'zlariga qaraganda, Hofizi Abru Amir Temur va Shohrux saroyida istiqomat qilgan va har ikkala hukmdor bilan yaqindan munosabatda bo'lgan. Agar u Amir Temur bilan faqat saroydagina yaqin suhabatosh bo'lgan bo'lsa, Shohrux bilan uning yurishlarida birga bo'lgan. Hofizi Abru Shohruxing topshiring'i bilan ikkita yirik asar yozgan.

“*Zafarnomayi Temuriy*”. “*Zafarnomayi Temuriy*”, “*Fathnomaya*” nomi bilan sohibqironiy”, “*Tarixi jahonkushoyi Temuriy*” yoki “*Zafarnoma*” nomi bilan